

**KENTSEL YOKSULLUK: ÇANAKKALE ÖRNEĞİNDE
FEVZİPAŞA MAHALLESİ**

(Urban Poverty: Fevzipaşa Neighborhood in Case of Çanakkale)

Gizem Buket YILDIZAK¹*Makale Geliş Tarihi:07.04.2019
Makale Kabul Tarihi:25.03.2020***ÖZET**

Küreselleşme ile birlikte başta teknolojik gelişmeler olmak üzere sosyal, ekonomik ve siyasi yapıdaki değişimler kentler üzerinde çeşitli etkilere yol açmıştır. Bu etkiler kimi kentleri olumlu yönde, kimi kentleri de olumsuz yönde etkilemektedir. Değişen sosyal yapı, farklı kültürler içerisinde modern bir kesim oluştururken bu yapıda yeni yaşam koşullarına ayak uyduramadığı için modern dışı olarak görülen ve sosyal dışlanmaya maruz kalan bir kesimi de beraberinde getirmektedir. Bu durum kentlerde kendini ciddi şekilde hissettirmekte ve küreselleşmenin etkisiyle yoksulluğun belirli bölgelerde yoğunlaşması anlamına gelen kentsel yoksulluk gibi yeni bir kavramı karşımıza çıkarmaktadır. Kentsel yoksulluk; kent nüfusunun bir kısmının çeşitli nedenlerle tarihsel ve coğrafik olarak belirlenen asgari geçim standardının altında yaşaması ve sorunlu toplumsal ilişkileri anlatan bir kavramdır.

Bu çalışmada, Çanakkale Merkez ilçesinin en yoksul mahallesi olan Fevzipaşa Mahallesi'nin, kentsel yoksulluk oranları incelenerek kentsel yoksullukla mücadele aracı olan sosyal belediyeçilik üzerinden örnekler verilerek Fevzipaşa Mahallesi'nde yoksulluğun giderilmesine yönelik önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kent, Yoksulluk, Kentsel Yoksulluk, Sosyal Belediye

ABSTRACT

Along with globalization, changes in social, economic and political structure, especially technological developments, have caused various effects on cities. These effects have affected some cities positively while, have affected negatively others cities them. While the changing social structure forms a modern segment within different cultures, it has brought with it a section that is seen as non-modern and exposed to social exclusion because it cannot keep up with the new living conditions. This situation makes itself felt in the cities and reveals a new definition such as urban poverty which means the concentration of poverty in certain regions with the effect of globalization. Urban poverty in its broadest sense; The fact that a part of the population living in cities cannot reach sufficient resources and housing that can provide a minimum standard of livelihood determined historically and geographically for various reasons is in a position to cause problems in terms of behavioral and social relations with housing poverty.

In this study, urban poverty rates of Fevzipaşa Neighborhood, which is the poorest neighborhood of Çanakkale Central district, will be examined and examples will be given through social municipalism which is a means of combating urban poverty.

Keywords: Urban, Poverty, Urban Poverty, Social Municipality

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yerel Yönetimler Kent ve Çevre Politikaları Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, e-mail: gizemby94@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1615-1490>

GİRİŞ

Bugüne kadar yoksulluk kavramı üzerinde herkesçe geçerli kesin bir tanım yapılamamıştır. Bunun temel nedeni; her ülkenin yoksulluk oranlarının, yoksulluk boyutlarının ve insanları yoksulluğa iten nedenlerin farklılık gösteriyor olmasıdır. Genel olarak baktığımızda yoksulluk, insanların temel ihtiyaçlarını karşılamaktan yoksun olması demektir. Günümüzde yoksulluk çözülmeyi bekleyen önemli sorunlardan birisidir. Son 30 yılda giderek azalan bir eğilim göstermesine karşın hala dünyada temel ihtiyaçlarını karşılayamayacak kadar yoksul olan kesimler bulunmaktadır. Ancak günümüze yansıyan yoksulluk sadece temel ihtiyaçların karşılanamamasından ibaret değildir. Küreselleşme ile birlikte yoksulluk kavramı, içerisinde farklı unsurları barındırmaya başlamıştır. Yoksulluk kavramına sadece ekonomik temelli yaklaşma anlayışı bir tarafa bırakılmış, kavramın içerisine sosyo-kültürel unsurlar da eklenmiş, bu bağlamda yeni yoksulluk kavramları ortaya atılmıştır. Bunlarda birisi de “kentsel yoksulluk” kavramıdır.

Bu çalışmada önce yoksulluk ve kentsel yoksulluğun kavramsal çerçevesi çizilmeye çalışılacak ve daha sonra Türkiye'nin sosyo-ekonomik yönden en gelişmiş kentlerinden birisi olarak bilinen Çanakkale'deki kentsel yoksulluk, Fevzipaşa Mahallesi örneğinden yola çıkılarak incelenecektir.

1. Kent Kavramı

Dünyanın farklı uygarlık alanlarında ortaya çıkan kentsel yaşam, tarihsel ve toplumsal koşullar açısından genel bir birim oluşturmaya rağmen farklılıkları da içinde barındıran bir yapıyı ifade etmektedir. Bunu söz konusu yaşam yerlerine verilen ve değişik anlamlara gelen isimlendirmelerde de görmek mümkündür. Bu bağlamda kent, uygarlık anlamında, Yunanca'da 'polis', Fransızca'da 'cite', Arapça'da 'Medine', Almanya ve Saksonya'dan İskandinavya'ya 'kale' ya da 'oturma alanı' anlamında 'burgh' ya da 'borough', Latince'de ise yurttaşlık anlamında 'urbs' ve 'civitas', Türkçe'de ise 'şehir' kelimeleriyle isimlendirilmiştir (Çiftçi ve Yılmaz, 2011: 74). Tıpkı isimlendirmeler gibi kent üzerinde yapılan tanımlamalar da farklılık göstermektedir. Türkiye'de yaygın olarak kullanılan kent tanımı Ruşen Keleş'in Kent Bilim Terimleri Sözlüğü'nde yapmış olduğu tanımlamadır. Buna göre kent: “Sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidiş geliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinmelerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşlarda bulunduğu, köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimidir” (Keleş,1998: 75).

Bunun dışında Sosyal Bilimler Sözlüğü'nde kent: “Nüfusu belirli bir büyüklüğü aşan, ekonomisi daha çok tarım dışı etkinliklerde yoğunlaşan ve kendi nüfusundan başka, etki alanı içinde yaşayanlara da hizmet sağlayan yerleşim birimi” olarak tanımlanmıştır (Demir ve Acar, 1992: 206).

2. Yoksulluk Kavramı

Yoksul; yeterli düzeyde parası olmayan veya konforlu bir şekilde yaşamak için gerekli araçlara sahip olmayan kişiye denir (Aktan ve Vural, 2002: 1). Başka bir ifadeyle yoksul, yeterli düzeyde finansal kaynaklara sahip olmadığı için geçim sıkıntısı çeken kişilere, toplumlara veya ülkelere denir (sozluk.gov.tr).

Yoksulluk ise Dünya Bankası tanımına göre, maddi nitelikteki mahrumiyetler nedeniyle kaynaklara, üretim ürünlerine erişememe ve asgari bir yaşam düzeyini sürdürecektir gelirden yoksul olma hali olarak ifade etmektedir. Dünya bankasının tanımlaması, ekonomik boyutlu bir yaklaşımla yapılmıştır (Küçük, 2014: 8).

Yoksulluk, dünyada bütün zamanlarda farklı biçimlerde var olan, sanayileşme ile birlikte yön değiştiren, küreselleşme ile birlikte kavramsal tanımlaması içerisinde farklı unsurları barındırmaya başlayan bir olgudur. Bugüne kadar genel olarak yoksulluğun ekonomik temelli bir olgu olduğu üzerinde uzlaşma vardı. Gerçekten de yoksulluğun gelir adaletsizliğinden kaynaklanan bir olgu olduğu düşünüldüğünde, yoksulluğa ekonomi temelli bakış açısıyla yaklaşmak yerinde olmuştur. Ancak küreselleşme ve beraberinde getirdiği gelişmelerle dönüşen dünyada, ekonomik ve sosyo-kültürel unsurlar zengin olan kesimi daha da zenginleştirirken yoksulların daha yoksullaşmasına ya da buldukları durumdan bir adım ileri gidememelerine neden olmaya başlamıştır. Yani yoksulluğun sadece ekonomik boyutunun değil sosyal bir boyutunun da olduğu yaklaşımı günümüzde kabul görmeye başlamıştır. Bu nedenle yoksulluk üzerinde farklı tanımlamalar yapılmıştır. Bunlar arasında yaygın olarak kullanılan iki tanım bulunmaktadır. Bunlardan ilki mutlak yoksulluk diğeri ise göreceli yoksulluktur (Aktan ve Vural, 2002: 5).

Mutlak Yoksulluk: Mutlak yoksulluk, hane halkı veya bireyin yaşamını sürdürebilecek asgari refah düzeyini yakalayamaması durumudur. Bu nedenle, mutlak yoksulluğun ortaya çıkarılması, bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan minimum tüketim ihtiyaçlarının belirlenmesini gerektirir. Mutlak yoksul oranı, bu asgari refah düzeyini yakalayamayanların sayısının toplam nüfusa oranıdır. Günümüze kadar gelen süreçte mutlak yoksulluk tanımı yeterli görülmemiş ve eksikliklerini gidermek adına “göreceli yoksulluk” kavramı ortaya atılmıştır (Ensari, 2010: 9).

Göreceli yoksulluk: Bireylerin, toplumun ortalama refah düzeyinin belli bir oranının altında olması durumudur. Buna göre toplumun genel düzeyine göre belli bir sınırın altında gelir ve harcamaya sahip olan birey veya hane halkı göreceli anlamda yoksul olarak tanımlanır (TUİK, 2018).

Yoksulluğun boyut değiştirmesiyle birlikte yoksullukla ilgili ortaya atılan önemli kavramlardan birisi de “Kentsel Yoksulluk” kavramıdır. Konunun da özünü oluşturan bu kavrama ayrı bir başlık altında değinmek yerinde olacaktır.

3. Kentsel Yoksulluk Kavramı

Tek bir nedenle açıklanması zor olan yoksulluğun, dünya genelinde ülkelere göre farklılık gösteren birçok nedeni vardır. Bu nedenleri genel olarak sıralayacak olursak; gelir dağılımındaki eşitsizlikler, Sanayi Devrimi ile birlikte artan dünya nüfusu ve demografik unsurlar, işsizlik, savaşlar, istihdam, kamu hizmetlerinin miktarı ve kalitesi, göç ve göçe bağlı olarak kentteki nüfus sayılarının artışıdır. Kentlere olan göçlerle birlikte kırsalda bulunan yoksulluk oranları azalmaya başlamış, kırdan kente göç edip kent yaşamına uyum sağlayamayanlar arasında yoksulluk artmış ve bu da yeni bir yoksulluğu, “kentsel yoksulluğu” ortaya çıkartmıştır. (Öz ve Yıldırım, 2009: 455).

Kentsel yoksulluk, dar anlamda; “kent özelinde yaşanan yoksulluk” olarak ifade edilmektedir. Geniş anlamda ise; nüfusun kentlerde yaşayan bir kesiminin, çeşitli nedenlerle, tarihsel ve coğrafik olarak belirlenmiş asgari bir geçim standardını sağlayabilecek yeterli kaynaklara ve konuta ulaşamaması, barınma yoksulluğu ile beraber davranışsal ve toplumsal ilişkiler açısından sorunlara yol açabilecek bir konumda olması durumunu anlatmaktadır. (Küçük, 2014: 17)

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin son otuz yıllık sürecinde ortaya çıkan kentsel yoksullar, uzun dönem işsizlik ile ekonomik dışlanmaya maruz kalırken, politik denklemin tamamen dışına çıkma, sosyal grup ve aileden kopma sonucu siyasal ve sosyal dışlanmaya maruz kalma gibi sorunlarla karşılaşmışlardır.

Yoksulluğun boyut değiştirerek sosyal unsurları da içinde barındıran bir boyuta dönüşmesine neden olan kentsel yoksulluk; bireysel olarak bir yoksulluk durumu yaşarken, kendilerinin yaşam şartlarını iyileştirme çabalarını destekleyebilecek bilgi/beceri/sosyal bağlantıya sahip insanlarla bir arada olma şansını yitiren dezavantajlı grupların bir süre sonra yoksul olmayan kesim tarafından sosyal dışlanmaya maruz bırakılmasıyla sonuçlanmaktadır.

Kimlerin hangi kritere göre yoksul olarak kabul edileceğinin ortaya konması, kentsel yoksulların analizinde oldukça önemlidir. Kentsel yoksulların analizinde çeşitli unsurlar kullanılmıştır. Bunlar zaman, mekân ve davranış biçimini esas alan tanımlamalar şeklinde ortaya çıkmışlardır.

Yoksulluğun zamana göre tanımlanmasında, aile ve bireylerin uzun süreler yoksulluk durumunda kalmış olmaları veri olarak alınmaktadır. Yoksulluk durumunun uzun süreler devam etmesinden ötürü, bu yoksulluk biçimi, *kalıcı yoksulluk* (persistent poverty) olarak adlandırılmaktadır. Mekâna göre tanımlanan yoksulluk biçiminde ise, yüksek işsizlik ve kötü barınma koşulları içeren, mekânsal olarak kentin belli yerlerinde yoğunlaşmasından ötürü semt yoksulluğu (neighborhood poverty) adını da alan, *getto yoksulluğu* söz konusu edilmektedir. Yoksulluğun davranış biçimine göre tanımlanmasında, iş yaşamına katılma ve etik konularda toplumun genelinden farklı tutumlara sahip olan *sınıf-altı yoksulluğu* (underclass poverty) anlatılmaktadır. Sınıf-altı ve getto yoksulları arasında kavramsal bir ayrım olmakla beraber, çoğu kez, her iki kavram birbirinin yerine geçebilmektedir (Bıçkı, 2005: 111-112).

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi kentsel yoksulluğun, davranışla ilgili boyutlarının vurgulandığı bağlamlarda *sınıf-altı* yoksulluk kavramı; mekânsal etmenin ve yapısal nedenlerin ön plana çıkarıldığı durumlarda *getto yoksulluğu* kavramına başvurulmaktadır. Bu bağlamda, *kentsel yoksullar* ifadesi yoksulluğun mekân ve davranış boyutlarını birlikte kapsayan, yani sınıf altı ve getto yoksulluklarını içerisinde barındıran bir üst çerçeve haline gelmektedir (Bıçkı, 2005; 114).

4. Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluk

Yoksulluk, küresel bir sorun olarak, gelişmiş- az gelişmiş ayrımını gözetmeksizin evrensel boyutlara ulaşmıştır. Yoksulluk sadece dünyanın azgelişmiş bölgelerinin yaşadığı bir sorun olmaktan çıkmış, gelişmekte olan ülkelerin ve hatta gelişmiş ülkelerin önemli bir sorunu haline gelmiştir.

Bu bölümde belirli yıllar aralığında dünyada ve Türkiye'deki yoksulluk oranları alt başlıklar halinde verilecektir.

4.1. Dünyada Yoksulluk

Küresel Adaletsizlik Dünya Yoksulluk ve Eşitsizlik 2018 Raporu'na günümüzde dünya nüfusunun %50 sinin malvarlığı, dünyanın en zengin 42 ailesinin malvarlığına denk iken dünyada en zengin 10 ülkenin geliri, en fakir 10 ülkenin gelirininin 77 katıdır. Her ne kadar dünya genelinde yoksulluk giderek azalıyor denilse de bu durum dünyadaki yoksulluğun boyutlarını gözler önüne sererken küresel bir adaletsizlik durumunu da ortaya çıkartmaktadır (insamer.com). Ortalama olarak yoksul ülkeler zengin ülkelerden daha yavaş büyüme oranına sahip olduğu için ülkeler arasındaki gelir uçurumu yani küresel adaletsizlik denilen olgu giderek artmaktadır.

Dünya Bankası verilerine göre 2013 yılında aşırı yoksulluk sınırı olan 1,90 doların altında gelire sahip 768,5 milyon kişi bulunmaktadır. Bu sayı dünya nüfusunun yüzde 10,7'sine denk gelmektedir. 1989'da yüzde 42,2 olan dünyadaki aşırı yoksulluk oranı yaklaşık 30 yıllık dönemde neredeyse yüzde 75 oranında azalmıştır. 2013 yılı verilerine göre küresel yoksulluğun yüzde 50,7'sinin bulunduğu Sahra Altı Afrika dünyanın en dezavantajlı bölgesidir. Bu bölgeyi yüzde 33,4 ile Güney Asya, yüzde 9,3 ile Doğu Asya ve Pasifik izlemektedir. Dünyada en yoksul ilk on ülke sırasıyla Madagaskar, Kongo Cumhuriyeti, Burundi, Malavi, Mozambik, Gine Bissau, Orta Afrika Cumhuriyeti, Ruanda, Zambiya ve Güney Sudan'dır (Dama, 2017: 2-3).

Dünyadaki yoksulların %50'si çocuklardan oluşmaktadır. Bunların %44'ü 14 yaş ve altı çocuklardan oluşmaktadır. Geri kalan kısmın %80'i kırsal bölgelerde yaşamakta ve %65'i tarım sektöründe çalışmaktadır. Bunun dışında %39'u örgün eğitime hiç katılmamıştır (Dama, 2017: 3).

4.2. Türkiye'de Yoksulluk

Başta Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) olmak üzere çok sayıda uluslararası kuruluşun yapmış olduğu yoksulluk çalışmalarına bakıldığında ülkemizdeki yoksulluğun ne kadar ciddi boyutlarda olduğu görülmektedir. UNDP tarafından her yıl yayımlanmakta olan insani gelişmeyi, sağlık ve eğitim gibi gelişmenin ekonomik olmayan göstergelerini de dikkate alarak İnsani Gelişmişlik Endeksi (İGE) ile ölçen 2015 insani gelişme raporuna göre, Türkiye, *insani gelişme* sıralamasında 0.767 puanla 188 ülke ve bölge arasında 71. sırada yer almıştır. Aynı sıralamayı Venezuela (Bolivar Cumhuriyeti) ile paylaşmıştır. Baktığımız zaman 1990-2015 yılları arasında Türkiye'nin İGE değeri 0,576'dan 0,767'ye yükselmiştir. Bu, toplamda %33,2'lik bir artış anlamına gelmektedir (TR.UNDP, 2018).

Yoksulluk durumumuza bakacak olursak; Türkiye'de yoksullukla mücadele ekonomik duruma göre değişkenlik göstermiştir. Özellikle 1994, 1998- 1999 ve 2001 yıllarında yaşanan ekonomik krizler en fazla alt ve orta gelir gruplarını etkilemiştir.

Dünya Bankası verilerine göre Türkiye'de 2002'de günlük 1,90\$ altındaki yoksulluk oranı yüzde 1,7 iken 2011'de bu oran yüzde 0,3'e gerilemiş ve burada sabitlenmiştir. Yoksulluk oranının düşürülmesinde Türkiye'de üretilen Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYH) miktarının yükselmesi ve sosyal koruma harcamalarındaki artış da etkili olmuştur. 2002 yılında 33.587

milyon TL sosyal koruma harcamalarına aktarılırken 2015'te bu rakam 247.244 milyon TL olmuştur. Yoksullukla mücadelede sosyal koruma harcamaları ve GSYH içindeki oranının artırılması en etkili sosyal politika araçlarıdır (Dama, 2017: 4)

Türkiye'de yıllara göre yoksulluk oranlarına baktığımızda genel olarak bir düşüşün olduğunu söylemek mümkündür. Yalnızca 2008-2009 yılları arasında bir artış olduğu gözlemlenmiş, sonrasında tekrardan yoksulluk oranları önceki yıllara nazaran azalmaya başlamıştır.

5. Çanakkale'de Yoksulluk

Türkiye geneline bakıldığında zaman Çanakkale sosyo-kültürel gelişmişlik düzeyi en yüksek, yoksulluk oranı az olan illerden birisidir. Bunun birçok nedeni olabilir. Tarihi yapısı, insanların okuryazarlık durumu, öğrenci ve emekli şehri olması, eğitim için Çanakkale'ye gelen öğrencilerin mezun olduktan sonra burada kalarak nitelikli nüfusu oluşturması gibi nedenler sayılabilir.

Bu bölümde tarihi ve coğrafi öneme sahip Çanakkale'nin güncel verilerden yararlanılarak elde edilen nüfus, yoksulluk, işsizlik, gibi verilerin yer aldığı alt başlıklar sıralanmıştır.

5.1. Çanakkale İle İlgili Genel Veriler

Çanakkale nüfusu 2019 yılı verilerine göre 542.157'dir. Bu nüfus, 272.097 erkek ve 270.060 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %50,19 erkek, %49,81 kadındır (www.nufusu.com). Çanakkale'de nüfus itibarıyla en kalabalık ilçe Merkez ilçedir ve nüfusu 175.032'dir (Çanakkale Valiliği, 2018 TÜİK Çanakkale Nüfus İstatistikleri).

2018 TÜİK verilerine göre Çanakkale'de okuma yazma bilenlerin oranı %98.65'tir. Bu oranla Türkiye ortalamasının (%96.97) üzerinde bir seyir izlerken, okuma yazma oranı en yüksek olan ikinci ildir (www.deha20.com).

2016 TÜİK verilerine göre Türkiye'de işsizlik oranı %10,9 iken; Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (Türkiye İBBS)'na göre Çanakkale'yi de içine alan Balıkesir-Çanakkale -TR22- bölgesinde bu oran %6,7'dir. İstihdam oranı ise Türkiye genelinde %46,3 iken bölgede %45,30'dur (Sayılarla Çanakkale, 2019: 11). Türkiye İBBS; nüfus, coğrafya bölgesel kalkınma planları, temel istatistik göstergeler ve illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi gibi faktörleri temel alan bir sınıflandırmadır ve TR22 Balıkesir- Çanakkale bölgesi II. düzey bölge sınıflandırmasında açıklanan bir bölgedir (tr.wikipedia.org).

2017 TÜİK verilerine göre TR22 Balıkesir - Çanakkale bölgesinde işsizlik oranı bir önceki yıla göre 0,7 puan gerileyerek %6'ya düşmüştür. İstihdamda ise %1,5'lik bir artış ile %46,80'e yükselmiştir (Sayılarla Çanakkale, 2019: 11).

Sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre Çanakkale, Türkiye'deki iller arasında 14. sırada yer almaktadır (Sege, 2011: 50). Ayrıca Çanakkale, Türkiye'nin önemli 25 sanayi ilinden birisidir.

5.2. İnsani Gelişmişlik Endeksine Göre Çanakkale

Kalkınma, ekonomik açıdan büyümenin yanı sıra söz konusu olan yerin refah seviyesi ve yaşam kalitesi ile de ilişkilidir. Eğitim, sağlık, iş imkânları, gelir, çevresel etmenler vb.

bileşenlerin kalkınma üzerinde etkisi bulunmaktadır. Bu yüzden, bir yerin gelişmişliği tartışılırken sadece ekonomik büyüme üzerinden ilerlemek yeterli olmamaktadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı bu anlamda ülkelerin gelişmişlik seviyelerini ölçmek üzere bir araç geliştirmiştir. İnsani Gelişme Endeksi (İGE), kalkınmayı ölçmek üzere her biri alt endeks olarak ölçülen üç bileşenden oluşmaktadır. Bunlar; Sağlık, eğitim, gelirdir (Özpınar ve Koyuncu, 2016: 1).

İnsani Gelişmişlik Endeksine göre dört grupta insani gelişmişlik değerleri sıralanmıştır. Buna göre;

- 0,336-0,523 arası değer düşük insani gelişmeyi,
- 0,523-0,667 arası değer orta insani gelişmeyi,
- 0,667-0,789 arası değer yüksek insani gelişmeyi ve
- 0,789-0,943 arası değer ise çok yüksek insani gelişmeyi göstermektedir.

Türkiye’de düşük insani gelişme ve çok yüksek insani gelişme değerine sahip iller bulunmamakla birlikte; orta insani gelişme değerine sahip 19 il ve yüksek insani gelişme değerine sahip 62 ilimiz bulunmaktadır. Çanakkale 0,730 yüksek insani gelişme değerine sahip 62 ilden birisidir (Özpınar ve Koyuncu, 2016: 3).

5.3. Çanakkale’de Genel Olarak Yoksulluk

Çanakkale’nin yoksulluk oranları ile ilgili yapılan bir çalışmada, Çanakkale’nin yoksulluk oranlarının tespitinde iki yöntem kullanılmıştır. Bunlardan birisi Prizma Yöntemi kullanılarak hesaplanan yöntem, diğeri ise Kişi Başı Günlük 2,15 ve 4.3\$ altı gelir baz alınarak hesaplanan yöntemdir.

Prizma Yöntemi kullanılarak yapılan çalışmada, yerleşim birimi, hanede yaşayan kişi sayısının 5’in üzerinde ya da altında olması durumu, araç sahipliği, bulaşık makinesi sahipliği, kırmızı et tüketim sıklığı, hane dışından satın alınan tatlı tüketimi sıklığı gibi temel değişkenler kullanılarak birden fazla faktör üzerinden bir yoksulluk hesaplaması yapılmaktadır. Yoksulluk skorları oluşturularak, en yoksul, orta yoksul gibi sınıflandırmalar yapılmaktadır.

Tablo 1: Prizma Yöntemine Göre Yoksulluk Yüzdeleri

Yoksulluk Skoru	Yüzde
1- En yoksul	% 2.0
2	% 5.6
3	% 8.2
4	% 17.4
5	% 22.0
6	% 20.7
7	% 13.4
8- Yoksul değil	% 10.8
TOPLAM	% 100

Kaynak: Timurçin Çiğdem (2010), “Yoksullukla Mücadele İçin Katılımcı Stratejik Planlama Çanakkale Örneği” Yüksek Lisans Tezi s.45.

Tablo 1’e bakıldığında Çanakkale’de en yoksul kesimin %2’lik bir kesimi oluşturduğu, genel olarak yoksul olan kesimin ise %16’ya yakın bir oranda olduğu söylenebilir. Yine tabloya bakıldığı zaman yaklaşık %11’lik bir kesimin zengin olduğu çıkarımında bulunabiliriz.

Kişi Başı Günlük 2,15 ve 4.3\$ altı gelir temel alınarak hesaplama yapılan yöntemde ise harcama yerine gelir üzerinden bir hesaplama yapılmıştır. Haneye giren toplam aylık gelir, hanedeki kişi sayısına ve ayın toplam günleri sayısına bölünmüştür. Satın alma gücü paritesinin de hesaplama dâhil edildiği bu yöntemde göre, Çanakkale’de kişi başı günlük 2.15 ve 4. 3\$ altı gelire yaşayanların oranları hesaplanmıştır.

Çanakkale’de günlük olarak 2.15\$ altı gelire yaşayan % 1.6’lık günlük 4.3\$ altı gelire yaşayan %8’lik bir kesim bulunmaktadır. Çanakkale’de 4.3\$ altı günlük gelire yaşayanların çok büyük bir bölümünün (%85) yakacak ve yiyecek ihtiyaçları için gelirlerinin yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir (Timurçin, 2010: 45-46).

Yapılan yoksulluk analizleri, Çanakkale’de farklı hesaplamalara göre yaklaşık % 8- 10 civarında oldukça yoksul bir nüfusun barındığını göstermektedir. Bu kişilerin, en temel ihtiyaçlar olan yiyecek, yakacak, giyecek gibi unsurlara erişmekte büyük sıkıntı yaşadıkları anlaşılmaktadır. En yoksul kesimin neredeyse tamamının eğitim ve sağlık hizmetlerini karşılayabilecek durumları yoktur.

5.4. Çanakkale’de Yoksulluğun Mahallelere Dağılımı

Yedi merkez mahallesi (Barbaros Mahallesi, Cevatpaşa Mahallesi, İsmetpaşa Mahallesi, Esenler Mahallesi, Fevzipaşa Mahallesi, Kemalpaşa Mahallesi, Namık Kemal Mahallesi) bulunan Çanakkale’de yoksulluğun mahallelere dağılımı yine prizma yöntemi ve kişi başı günlük gelir yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. Prizma yöntemi kullanılarak yapılan hesaplama göre en düşük prizma skorunu 3.64 ortalama ile Fevzipaşa Mahallesi almıştır. Yani yoksulluğu en fazla olan mahalle Fevzipaşa Mahallesi’dir. Kentin kuzeyinde kalan Cevatpaşa Mahallesi ise en yüksek prizma skoru 6.62 ile yoksulluğu en az mahalledir.

Kişi başı günlük 4.3\$ altı gelir hesaplamasına göre yine Fevzipaşa Mahallesi yoksulluğu en fazla olan hatta yoksulluğun mekânsal olarak yoğunlaştığı bölgedir. Bu yoksul mahallede %86’lık bir kesimin yiyecek ihtiyacını karşılamada sıkıntı yaşadığı bilinmektedir (Timurçin, 2010: 51).

TESEV’in 2007 yılında yapmış olduğu Dünya Bankası fonlu çalışma kapsamında, Çanakkale ilinin TÜİK 2000 verileri kullanılarak mahalle ölçeğinde haritalandırılması gerçekleştirilmiştir. Konut dışında tuvaleti olan hanelerin oranı Fevzipaşa Mahallesi’nde en yüksektir. İşsizlik oranının en yüksek olduğu mahallede Fevzipaşa mahallesidir. Okuma yazma bilenlerin oranının en düşük olduğu nokta ise yine aynı mahalledir.

6. Çanakkale Belediyesi Kent Eylem Planı ve Stratejik Planlarında Yoksulluk

Ülkemizde, halka en yakın yönetim birimlerinden birisi olan belediyelere, Belediye Kanunu’nun 41. maddesiyle stratejik plan hazırlama zorunluluğu getirilmiştir. Bu kanuna göre Belediye başkanı stratejik planı hazırlayıp belediye meclisine sunacak ve meclis bu planı görüşüp kabul edecektir. Belediye başkanının kabul edilen stratejik plana göre belediyeyi yönetme zorunluluğu da kanundaki hükümlerden birisidir.

Stratejik planlar; planlı hizmet sunumu, politika geliştirme, belirlenen politikaları somut iş programlarına dayandırma, uygulamayı etkili bir biçimde izleme ve değerlendirme ile kamu

kaynaklarını etkili, ekonomik ve verimli biçimde kullanma, hesap verebilirlik ve mali saydamlık sağlamaya yönelik temel bir araç olarak kullanılmaktadırlar (Songür, 2015: 56). Bu bağlamda belediyelerin hazırlamış oldukları planlarda bir takım politikalar, projeler ve programlar belirlenmektedir. Bunların uygulanabilir olması oldukça önemlidir.

Belediyeler stratejik planların yanı sıra planların; *plandan eyleme* boyutunu oluşturan, stratejik plana benzer hedefleri içeren, farklı çalışma grupları oluşturularak her sorunun çözümüne yönelik faaliyet alanlarının belirlendiği bir Kent Eylem Planı hazırladıkları bilinmektedir ve Çanakkale’de bu planı hazırlayan kentlerden birisidir.

Çalışmanın bu bölümünde Çanakkale’de katılımcı bir anlayışla hazırlanan Kent Eylem Planı ve Stratejik Planlarda yoksullukla mücadele için belirlenen politika ve hedefler incelemiştir.

6.1. Çanakkale Kent Eylem Planı’nda Yoksulluk

Çanakkale Kent Eylem Planı, ilk defa Ekim 2005’te Yerel Gündem 21 bünyesinde gündeme gelmiştir. Haziran 2006’da Çevre ve Altyapı, Ekonomi, Toplumsal –Kültürel Çalışma Gruplarının oluşturulması ile hazırlanmasına fiilen başlanmıştır. Plan 2008 yılında uygulanmaya başlanmıştır.

Çanakkale Belediyesi Kent Eylem Planı 2009’a göre planın temel amacı; Kentteki çevre ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması, Çanakkalelilerin bireysel ve toplumsal gelişmelerinin en az kaynak kullanarak en kısa zamanda gerçekleştirilmesidir (Çanakkale Belediyesi Kent Eylem Planı, 2009: 8).

Çanakkale Kent Eylem Planlama sürecinin temel ilkeleri şu şekildedir;

- Yerel hizmet kullanıcılarının istek, değer ve ideallerini yansıtması,
- Doğal kaynakların ve doğanın taşıma kapasitesinin dikkate alınması,
- Teknik değerlendirmelerin ve katılımcı konu analizlerinin birlikte kullanılması,
- Ekonomik, toplumsal ve ekolojik gelişme süreçlerinin dengelenmesi,
- Kuşaklar içi ve arası adaletin sağlanmasıdır (Çanakkale Belediyesi Kent Eylem Planı, 2009: 5).

Çanakkale Kent Eylem Planı dört çalışma alanından oluşmaktadır. Bunlar;

- Toplumsal Çalışma Alanı,
- Altyapı ve Çevre Çalışma Alanı,
- Ekonomi Çalışma Alanı ve
- Genel Kamu Hizmetleridir (Çanakkale Belediyesi Kent Eylem Planı, 2009: 6).

Yoksullukla mücadele için Ekonomi Çalışma Grubu’nun altında ayrı bir eylem planı geliştirilmiştir. Amaç, yoksulluğun ve yoksunluğun azaltılması, hafifletilmesi ile insani gelişmenin artırılmasıdır.

Belirlenen temel politikalar ise şu şekildedir;

- Kentsel gelişmede yeni yoksulluk ve yoksunlukların oluşmasını engellemeye öncelik vermek,
- Yoksullukla mücadele program ve projelerinde kullanılmak üzere finansman kaynakları oluşturmak,
- Yoksullukla mücadele çalışmalarını yoksullar ile birlikte tasarlamak ve uygulamak,
- Yoksulların temel ihtiyaçlarını karşılama maliyetlerini düşürmek,
- Yoksulların acil ve zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaktır (Çanakkale Belediyesi Kent Eylem Planı, 2009: 16).

6.2. 2006-2010 Stratejik Planı'nda Yoksullukla Mücadele

Stratejik plan, yaşlılara, kadınlara, çocuklara, engellilere, toplumsal yaşamdan dışlanmışlara yönelik belirlenen faaliyetler açısından taranmış ve aşağıdaki konulara 2006-2010 Çanakkale Stratejik Plan'ında yer verildiği görülmüştür. Bu projelere yoksulluk ve sosyal dışlanmaya yönelik göstergelerde içermektedir.

2006-2010 Stratejik Planı incelendiğinde *yoksulluk ve sosyal dışlanma* göstergeleri arasından iki göstergede planlanan ve uygulanan projenin Fevzipaşa Mahallesi'ni kapsadığı görülmektedir.

Bunlardan birincisi, *işsizlik ve işgücüne katılamama* göstergesidir. Bunun çözümüne yönelik proje ise "Bölgenin iş gücü piyasasına uygun meslek ve beceri kazandırma kursları"dır. Bu bağlamda uygulanan proje ile Fevzipaşa ve Atatürk Mahallelerinde yaşayanlara belediyede istihdam olanakları sağlanmaya çalışılmıştır.

Bir diğer gösterge ise *sağlıksız yaşam koşulları*dır. Bu bağlamda altyapı ve konut kalitesinin artırılması için;

- 2010 yılı sonuna kadar kentsel içme suyu kalitesinin artırılması için içme suyu sistemlerinin teknolojik olarak yapılandırılması sağlanacaktır.
- Kanalizasyonu bulunmayan bölgeler belirlenecektir.
- Fevzi Paşa Mahallesi özel amaçlı Kurumsal İmar Planı Kentsel Dönüşüm Projesi hayata geçirilecektir.

Buna yönelik uygulanan projeler;

Kent genelinde 4.500 m kanalizasyon şebeke hattı döşenmesi, Belediye-Üniversite işbirliğiyle Fevzi Paşa Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi'nin çalışmalarının başlatılmasıdır (Çanakkale Belediyesi Stratejik Plan, 2006-2010: 74).

Stratejik Plan incelendiğinde yoksullukla mücadele için hedeflenen stratejilerin planın kapsadığı dönemlerde, uygulamalarında sıkıntı olduğu, verimlilik elde edilemediği, örneğin Fevzipaşa Mahallesi'nin günümüzde dahi altyapı sorunlarının devam ettiğini söylenebilir.

6.3. 2010-2014 Stratejik Planı'nda Yoksullukla Mücadele

Bu planda yoksulluğa yönelik olarak stratejik amaç ve hedef belirlenmiştir. Buna göre;

Stratejik Amaç: Yoksulluğu kurumsallaştırmadan ve doğal yaşam biçimi haline getirmeden, kişilerin haklarına saygılı şekilde toplumsal dayanışma ve katılım temelinde kent kaynaklarının yoksulluğu önleyici, azaltıcı ve hafifletici şekilde kullanılmasını sağlamak.

Stratejik Hedef: İnsanlık onurunu, kent genelinde temel gereksinimleri karşılayacak sosyal hizmetlerin doğru hedef kitleye ulaşması sağlanacaktır.

Bu stratejik amaç ve hedefler doğrultusunda bir takım stratejiler belirlenmiştir. Bunlar;

- Kent genelinde yoksulluk ve yoksunluk tanımlarının yapılması,
- Yoksullukla mücadele kapsamında insanlık onur ve haklarının korunması,
- Kent genelinde toplumsal dayanışmanın görünürlüğünün sağlanması,
- Yoksullukla mücadele kapsamında kamu, özel sektör, sivil toplum örgütleri ve kentler tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin eşgüdümlü olarak yürütülmesi,
- Yoksullukla mücadelede günlük değil uzun dönemli çözümlerin üretilmesinde birliktelik,
- Kent kaynaklarının kullanılmasında yoksul kesimlerin pozitif ayrımcılığa uğratılmasının sağlanması,
- Dezavantajlı kesimlerin toplumsal ve insani gelişme olanaklarının artırılması,
- Mahalleler düzeyinde az gelişmiş bölgelerin kent sel ve toplumsal kalkınmasının önceliklendirilmesidir.

Bu stratejiler dışında faaliyet ve proje programı oluşturulmuştur. Bu programa göre;

- Kentsel yoksulluk haritası,
- Sosyal Market
- Yardım Programları
- Girişimci Destekleme Programları
- İstihdam ve meslek kazandırma programları
- Gece kondu önleme projesi
- Dar gelirliilere konut projesi gibi faaliyet ve projeler belirlenmiştir.

Bunlardan sadece bir kaçı uygulanabilmiştir. Örneğin, *kentsel yoksulluk haritası* bu plan döneminde değil bir sonraki plan döneminde hazırlanabilmiştir (Çanakkale Belediyesi Stratejik Plan, 2010-2014: 45).

6.4. 2015-2019 Stratejik Planı'nda Yoksullukla Mücadele

Bu planda çeşitli nedenlerle belirli gelir güvencesine sahip olmayan aile ve vatandaşlara yaşamlarını sürdürebilecek sosyal yardımların yapılması bir kamu görevi olarak sayılmıştır. Diğer planlardan ayrıldığı en temel nokta budur.

Bu plan döneminde sosyal yardımları daha organize ve insan onuruna yakışır bir şekilde yürütmek temel hedeflerdendir. Bugüne kadar kentte yoksulluk konusunda sistemli bir çalışma yapılmadığı belirtilmiş, bu plan döneminde detaylı bir çalışma ile kentin yoksulluk haritası çıkartılması hedeflenmiş ve özel ortaklıkla bu harita çıkartılmıştır. Bunun yanı sıra sosyal

yardımlar, meslek edindirme kursları ve yaşam standartlarını geliştirecek çalışma bunların dışında;

- Yerel planlanması, kullanımı ve değerlendirilmesinde yoksun ve yoksulluk durumunda bulunan kentlilerin aktif olarak yer almalarına yönelik katılımcı modelleri geliştirmek,
- Yoksulluk ve yoksunluğun yaşam kalitesi üzerine olumsuz etkilerini giderici programları insanlık onurunu koruyarak geliştirmek,
- Mahalle sosyal yaşam evleri ile mahalle sakinlerinin iletişimlerini güçlendirerek, kişisel gelişimlerine katkı sağlamak gibi stratejiler bulunmaktadır (Çanakkale Belediyesi Stratejik Plan, 2015-2019: 61-62).

Planda Sosyal Yardım Konularında Hedeflenip Gerçekleştirilen Projeler

Yoksulluk/Gelişmişlik Haritası: Çanakkale Belediyesi'nin özel ortaklıkla hazırlanmış olduğu bir haritadır. Kentteki yoksulluk ve yoksunluk durumunun ölçümleri yapılarak sosyal yardım programlarının etkin bir şekilde yönetilmesi buna bağlı olarak da yoksulluk döngüsünün kırılması hedeflenmiştir (www.canakkale.bel.tr).

Sosyal Market: Yardımlaşma ve dayanışmayı arttırmak, yoksulluğun azalması, israfın önlenmesi, toplumsal barış ve hoşgörüyü arttırmak adına geliştirilen Sosyal Market Projesi bir toplumsal dönüşüm projesidir.

Kent içerisinde ihtiyacından fazla, kullanılmış fakat kullanılabilir nitelikte olan veya kullanılmamış aynı yardıma elverişli eşyalara sahip kişilerden bu eşyaların toplanması, kullanılabilir hale getirilmesi ve kent içerisindeki ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması amacını taşımaktadır (www.canakkale.bel.tr).

Kart 17 (Halk Kart Uygulaması): Sosyal Belediyecilik anlayışı ile yoksulluk içerisinde olup temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını en düşük seviyede dahi sürdürmekte güçlük çeken kişilere ve ailelere yönelik aylık olarak gıda alışverişlerine destek vermek amaçlı uygulanan projedir (www.canakkale.bel.tr).

Duş ve Çamaşır Merkezi: Çanakkale Belediyesi'nin sosyal kapsamlı hizmetlerinden biri olan Duş ve Çamaşır Merkezi başta öğrenciler olmak üzere, gündelik yaşamlarında duş alma ve çamaşır yıkama olanağı bulamayan kentlilere yönelik hazırlanan hizmettir (www.canakkale.bel.tr).

Çanakkale'de bu planla birlikte yoksullukla mücadelede sosyal belediyecilik uygulamalarına daha çok yer verildiğini yoksullukla mücadelenin sistemleştirilmesi için adımlar atıldığını söyleyebiliriz.

7. Fevzipaşa Mahallesi Örneği

Çanakkale'nin yoksulluk oranları en az olan illerimizden birisi olduğu söylenmişti. Ancak buna rağmen Çanakkale'nin kendi içerisinde yoksulluğun mekânsal olarak yoğunlaştığı kesimler bulunmaktadır. Çanakkale'de yoksulluğun mahallelere dağılımlarına baktığımız zaman yoksulluğun mekânsal olarak en çok yoğunlaştığı yerin Fevzipaşa Mahallesi olduğu söylenebilir.

Çanakkale Belediyesi yetkilileri ile yapılan görüşmeler sonucunda Fevzipaşa Mahallesi'nin yoksulluk durumuyla ilgili elde edilen veriler şu şekildedir;

- Güncel verilere göre Fevzipaşa Mahallesi nüfusu: 2134
- Yoksul kişi sayısı: 1028/ Oranı: %48,2
- En yoksul kesim: 771 kişi
- Yoksulluk açığının üzerindeki kesim: 257 kişi
- Risk grubu: 201 kişi
- Risk grubu üzerindeki kişi sayısı: 905 kişi

Bu veriler Çanakkale Belediyesi'nin 2015-2019 Stratejik Planı için özel ortaklıkla hazırlanmış olduğu Yoksulluk/Gelişmişlik Haritası verileridir.

Çalışmanın bundan sonraki kısmında, 2012 yılında Çanakkale Kent Konseyi'nce desteklenen ve Arzu Başaran Uysal, Gökçer Okumuş ve İpek Sakarya tarafından hazırlanan "Bir Mahalleyi Anlamak" isimli çalışmadan veriler aktarılarak Fevzipaşa Mahallesi'nin yoksulluk durumu incelenecektir.

7.1. Fevzipaşa Mahallesi'nin Tarihçesi

Fevzipaşa Mahallesi, Sarıçay'ın Çanakkale Boğazına döküldüğü, alüvyon alanda yer almaktadır. Mahalle, İstanbul'un fethinden kısa bir süre sonra boğazların korunması amacıyla 1462 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılan, Çimenlik Kalesi'nin yanında kurulmuştur.

Fevzipaşalı Romanlar, atalarının Çimenlik Kalesi'nin yapımında çalıştıklarını ve Fatih Sultan Mehmet'in izniyle buraya yerleştiklerini söylemektedirler. Osmanlı İmparatorluğu döneminde özellikle Balkanlarda Romanların kale yapımında çalıştıkları ve daha sonra da kalenin düzenli bakım ve onarımı görevini üstlendikleri bilgisi bu olasılığı güçlendirmektedir.

Fevzipaşalı Romanların kente ne zaman yerleştiklerine dair yazılı bir bilgiye ulaşılamamış olmakla birlikte, Romanların kentin ilk sakinleri olduğu konusunda kentte bir görüş birliği bulunmaktadır.

Osmanlı döneminde derilerin tabakhanelerde boyanmasında kullanılan meşe palamudu, bugün Fevzipaşa Mahallesi sınırlarında bulunan Palamut depolarında (Yahudi depoları olarak da adlandırılmaktadır) toplanarak, Sarıçay aracılığı ile boğazda bekleyen gemilere nakledilmekteydi. Romanların, meşe palamudunun nakliyesi olmak üzere kentin her türlü taşıma işlerinde, sandalcılık, at arabacılığı ve hamallık yaparak çalıştıkları bilinmektedir. Ayrıca nalbantlık, sepetçilik, demircilik gibi el zanaatlarına dayalı sektörlerde de çalışmışlardır. Eskiden her evde temizlik, yemek, çocuk bakımı gibi işler için mutlaka bir Roman kadının istihdam edildiği halen birçok Çanakkalelinin hatıralarındadır (Uysal vd. 2012: 7).

7.2. Fevzipaşa Mahallesi'nin Demografik Yapısı

471 hanede toplam 1332 kişi yaşamaktadır. Bunların 706'sı kadın, 626'sı erkektir. 15-64 yaş arası aktif çalışabilir erkek nüfusu, topluluğun % 69'unu oluşturmaktadır. Hane halkı büyüklüğü ortalama 2.8 kişi/hanedir. Fevzipaşa Mahallesi kentte ortalama hane halkı büyüklüğü en yüksek olan mahalledir. Hem kadın hem de erkeklerde evlilik yaşının çok genç

olması nedeniyle, çocuklar ergen denebilecek yaşta evden ayrılmaktadır. Bu durumun hane halkı büyüklüğünü etkilemektedir. Tespitler, 207 kadının 53'ünün 18 yaşına gelmeden ilk çocuğunu doğurduğunu göstermektedir. Evlenme yaşı kadınlarda 13'e kadar düşebilmektedir. Hane halkları ile yapılan görüşmelerde, mahallede yaşayanların önemli bir kısmının (%81) Fevzipaşa doğumlu oldukları tespit edilmiştir. Mahallede hareketliliğin –ev değiştirme, dışarıdan mahalleye taşınma- olmadığı görülmektedir. Görüşmecilerin %48'inin 50 yıldan fazladır aynı evde oturdukları, %8'inin ise 25 yıldır aynı evde oturdukları tespit edilmiştir.

Aktarılan verilere göre mahallede çocuk evliliklerin sayısının fazla olduğu ve mahalle sakinlerinin buldukları mahalleye duygusal bir bağlılıklarının olduğu çıkarımında bulunabiliriz.

7.3. Fevzipaşa Mahallesi'nin Gelir, İşsizlik Oranları ve Sosyal Güvence Durumu

471 hanenin yalnızca %31'inde aile reisi düzenli bir gelire sahiptir. Geliri düzenli olmayan, enformel sektörlerde çalışan aile reisi oranı ise %26'dır.

İşsiz veya düzenli bir geliri olmayan aile sayısı oranı %69'a ulaşmaktadır. Düzenli geliri olsun ya da olmasın çalışan erkeklerin tümü boyacı, seyyar satıcı, hamal, müzisyen ve garson olarak çalışmaktadırlar. Mahallede, kamuda çalışan memur ve işçi yok denecek kadar azdır.

Kadınlar çalışma hayatında yer almamaktadırlar. 433 kadının %96'sı ev hanımıdır. Çalışan çok az sayıdaki kadın ise enformel sektörlerde -temizlikçi, seyyar satıcı gibi- sigortasız olarak çalışmaktadır.

Fevzipaşa Mahallesi'nde aileler büyük oranda devletin ve yerel yönetimin yoksullara yönelik yaptıkları yiyecek ve yakacak yardımlarından faydalanmaktadırlar.

- 471 ailenin, 180'ninde (%38) yoksullara sağlık hizmetinden ücretsiz yararlanma olanağı sunan *yeşil kart* bulunmaktadır.
- 471 hanenin 49'unda (yaklaşık %10) engelli birey bulunmaktadır.
- Astım, bronşit gibi solunum yolları hastalıkları çok yaygındır. (Uysal vd., 2012: 38)

Aktarılan verilere göre işsiz veya düzenli gelire sahip olmayan aile oranının oldukça fazla olduğu, kadınların çalışma hayatında aktif olarak yer almadıkları ve eşlerine bağımlı bir hayat yaşadıkları ve bu durumun aile hayatına olumsuz yansıdığı sonucuna varabiliriz. Şöyle ki; sosyo-kültürel düzeyi ne olursa olsun günümüz Türkiye'sinde hemen her anne çocuğunun küçük yaşta evlenmesi yerine okumasını tercih eder ancak ekonomik yetersizlik ve eş baskısı gibi nedenlerden dolayı bunu çoğu zaman sağlayamaz. Bu mahallede için de ekonomik gücü olmayan kadınların çocukları üzerinde söz hakkı olmadığı ve özellikle kız çocukların çok küçük yaşta evlenmelerine ve erkek çocuklarının okuldan alınıp bir işte çalıştırılmasına göz yummak zorunda kaldıkları yorumunda bulunabilir.

7.4. Fevzipaşa Mahallesi'nde Eğitim Durumu

Yapılan araştırmada, hane halkındaki tüm bireylere eğitim durumu sorulmuştur. Erkekler büyük oranda ilkokul mezunu (%53) veya okur-yazardır (%10). Ancak ilkokul diplomasına sahip olanlar da dâhil olmak üzere işlevsel okur-yazar olup olmadıkları tartışmalıdır. Erkekler

arasında liseyi bitirme oranı ise çok düşüktür, hane halkındaki yetişkin erkeklerin % 6,5'i liseyi bitirmiştir.

471 hanede yapılan tespitler sonucunda, hane reisinin eşi ya da hane reisi konumunda olan yaşları 14 ile 95 arasında değişen 439 kadının eğitim durumu değerlendirildiğinde, büyük oranda ilköğretim mezunu oldukları (%45,1) ya da okuma yazma bilmedikleri (%26,9) görülmektedir. Yetişkin kadınların yalnızca %3'ü liseyi bitirmiştir

Mahalledeki eğitim durumuna baktığımız zaman okuma oranlarının oldukça düşük olduğunu söylemek mümkündür. Bu oranlar sadece Çanakkale'nin değil genel olarak Türkiye ortalamasının da oldukça gerisindedir.

7.5. Mahallelinin Kentsel Hizmetlere Erişim Durumu

Fevzipaşa Mahallesi Çanakkale kent merkezinde yer almaktadır. Mahalle içerisinde 1 adet sağlık ocağı bulunmasına karşın hiç ilköğretim okulu bulunmamaktadır. Ancak en yakın ilköğretim okulu mahalle merkezinden yaklaşık 600 m uzaklıktadır. Bu da erişilebilir bir mesafede olduğunu göstermektedir. Toplu taşıma sistemi duraklarına olan uzaklık ise ortalama 500 m'dir (Uysal vd. 2012: 39). Eski Devlet Hastanesi'ne kolay ulaşım sağlanırken, Yeni Devlet Hastanesi uzakta olduğu için ulaşım otobüslerle sağlanacak bu durum maddi durumu yetersiz aileler için maddi bir külfet oluşturacaktır. Çanakkale merkez küçük bir yerleşimdir ve neredeyse her yer yürüme mesafesindedir. Bu nedenle belediye tarafından verilecek kentsel hizmetlere erişimin çok zor ve maliyetli olmayacağını söylemek mümkündür.

7.6. Mahalle Halkı İle Yapılan Görüşmeler

Araştırmada derinlemesine mülakat yöntemi kullanılarak 40 kişiye (17 kadın ve 23 erkek) aşağıdaki sorular sorulmuştur. Görüşmecilerin 21'i yetişkin, 19'u ise okul çağında olan ve yaşları 10 ile 19 arasında değişen çocuk ve gençlerdir.

Mahalleden Memnun Olma

Görüşme sırasında, "Bu mahallede yaşamaktan memnun musunuz?", "Oturduğunuz sokaktan/evden memnun musunuz?" sorularına ilk anda cevap "evet" olmuştur. Bu durum mahallelinin evlerini kaybetme endişesi karşısında bir refleks cevap olarak yorumlanabilir. Mahallede hem fiziksel hem de sosyoekonomik koşulların diğer kısımlara göre daha kötü olduğu iç kısımlarda (Kuyu Sokaklarda) oturanlar, yaşadıkları kötü koşullara rağmen bu soruya özetle "evet memnunuz ve evsiz kalmak istemiyoruz" şeklinde cevaplamışlardır. Bu bölgede oturanlara göre evlerin iyileştirilmesi, onarılması gerekmektedir ancak bu "yerinde güzelleştirme" şeklinde olmalıdır. Mahalle sakinlerine göre Sarıçay ve Çanakkale Boğazının keşiştiği bu alan kentin en güzel manzarasına sahip yeridir ve burada oturmayı herkes ister.

İşsizlik Sorunu

Mahallede kadın-erkek, genç-yaşlı herkesin hem fikir olduğu ortak sorun işsizliktir. Mahalleli, mahallenin sorunlarını çözmek için önce işsizliğe bir çare bulunması gerektiğini dile getirmektedir. Mahallede düzenli gelire sahip olmayan aile oranı %70'lere ulaşmaktadır. Çalışan kadın sayısı yok denecek kadar azdır (ev hanımı oranı %96). Mahalleli işsizliği bir kader gibi algılamaktadır. (Uysal vd. 2012: 45).

Okulu Bırakma Sorunu

Mahallede ilköğretim çağında okulu bırakma çok yaygındır. Liseye giden ve bitiren genç sayısının çok az olduğu tespit edilmiştir. Okulu bırakma nedeninin öncelikle ekonomi nedeni olduğu, eğitim masraflarının karşılanamaması nedeniyle çocukların okuldan alındıkları ifade edilmektedir. İki çocuğu da ilköğretimde okuyan bir anne "...okul masrafları bizi zorluyor. Etütler paralı ve ekonomik olarak yetişemiyoruz. Devlet okulu özel okul gibi oldu. Okul kitapları, malzemeleri çok pahalı. Kitapları olmadığı için müdür kızımı sınıftan çıkartmış. Milli Eğitim'e gittim, masrafları karşılayamadığımızı söyledim..." diyerek çocuklarını okutmak için çaba sarf ettiğini ifade etmektedir.

Yine ekonomik nedenlere bağlı olarak, erkek çocukların ailenin geçimine katkı sağlamak zorunda kalmaları, okulu bırakma nedenlerinin başında gelmektedir. Kız çocuklarında okulu bırakma oranı, ilköğretimden sonra okumama oranı erkek çocuklarına göre daha fazladır. Zaten evlenecek olan kız çocukları için eğitim gereksiz bir masraf olarak görülmektedir. Diğer yandan çocukları okumaya teşvik eden bir aile ortamının olmaması, yakın çevrelerinde olumlu rol modeller olmamasının da okulu bırakmada önemli etkenler olduğu söylenebilir. (Uysal vd. 2012: 46)

Bu sorunun çözümüne yönelik olarak sadece yerel güçlerin değil merkezi güçlerinde mahallede hatta bu tür mahallelerde eğitimi desteklemek için projeler üretmesi gerekmektedir.

Sosyal Dışlanma Sorunu

Yetişkin kadın ve erkekler, özellikle resmi kurumlarda, Roman oldukları için dışlandıklarını hatta nüfus cüzdanında Fevzipaşa doğumlu olarak yazılmasının baştan önyargı oluşturduğunu düşünmektedirler. 37 yaşındaki bir erkek "...hangi kuruma gitsek Fevzipaşa Mahallesi'nden geldik deyince bizi kurumun kapısından içeri sokmuyorlar..." demektedir. Sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamadıkları, gerektiğinde doktorun ilgisini çekmek için "kavga" ettiklerini dile getirmektedirler.

Bunların dışında yöneltilen sorulara verilen cevaplarda; Fevzipaşa Mahallaesi'nde oturan insanların işe alınmadığı, onlara önyargı ile yaklaşıldığı, sokaklar ve kirli olduğu için dışlanmalarına neden olduğu ya da okumak için başka şehirlere giden gençlerin bir daha buraya dönmek istememesi gibi şikâyetler dile getirilmiştir. Bunun çözümüne yönelik olarak, Roman kimliğiyle yaşayan mahalle sakinlerinin toplumla kaynaştırılabilmesi için fırsatlar yaratılması gerekmektedir. Ne kadar dışlanırlarsa, bu dışlanmışlık hissiyle kentte daha hırçın davranışlarda bulunabilecek, onlarda mahalle dışından gelen insanlara önyargı ile yaklaşım farklı davranışlar sergileyeceklerdir. Mahallenin dışında, Roman kimliğini saklamanın ve okuduktan sonra mahalleye dönmemenin Romanlarca olağan ya da normal görüldüğünü söylemek mümkündür. Bu nedenle kazanım noktasında politikaların geliştirilmesi önem arz etmektedir.

7.7. Kentsel İyileştirme Projesi İçin Çözüm Önerisi: "Temel Stratejilerin Belirlenmesi"

Fevzipaşa Mahallesinde, barınma, işsizlik, nitelikli ve düzenli işlere erişememe, sosyal güvenceden yoksunluk, düşük nitelikli konut sorunu, yetersiz kentsel altyapı, nitelikli eğitim hizmetine erişememe gibi ciddi sorunlar yaşanmaktadır.

Mahallelinin sosyo-ekonomik yaşama katılması, kentsel hizmetlere erişimi ve yapabilir hale gelebilmesi için kentsel iyileştirme projesi aynı zamanda sosyal dışlanmayı engellemeye yönelik programlar da içermelidir.

Mahallede yaşanan sorunlardan yola çıkarak “Fevzipaşa Mahallesi Kentsel İyileştirme Projesi” için dört temel strateji belirlenmiştir;

- Kentte sosyal dışlanma ve etnik ayrımcılığın engellenmesi,
- Romanların karar verme mekanizmalarına aktif katılımı,
- Romanların kentin sosyal ve ekonomik yaşamına entegrasyonunun sağlanması,
- Mahalledeki yapı, konut ve kentsel altyapı kalitesinin geliştirilmesidir. (Çanakkale Kent Konseyi, 2012; 11-12)

8. Kentsel Yoksullukla Mücadelede Etkin Bir Araç: “Sosyal Belediyecilik”

Yerel yönetimler, belli bir coğrafi alan üzerinde yaşayan yerel topluluk üyelerinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, ekonomik, sosyal, kültürel zenginliğe ve refaha ilişkin yerel hizmetleri genel yetkiyle, kendi sorumluluğu doğrultusunda yerine getiren, işleyişinde açıklığı, şeffaflığı çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerini hayata geçiren, yetkilerin yerel halka en yakın yönetim birimince kullanıldığı, kamu tüzel kişiliğine sahip, özerk, demokratik kuruluşlardır (yerelyonetim.net). Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi yerel yönetimler bulunduğu bölgedeki halka en yakın ve halkın sorunlarına en hızlı şekilde çözüm üretebilecek yönetim birimleridir.

Türkiye’de yerel yönetim birimleri üçe ayrılmaktadır. Bunlar; il özel idareleri, belediyeler ve köylerdir. Kent merkezinin sorunlarına en yakın çözüm üretebilecek yerel birim belediyelerdir. Bu bağlamda kentin sorunları arasında ilk sıralarda yer alan yoksullukla mücadele için, merkezi yönetimin olduğu kadar yerel yönetimlerinde -hatta daha fazla yerel yönetimlerin- sorumluluk alması gerekmektedir. Yerel yönetimler sorunların çözümüne yönelik üstlenmesi gereken roller yerel kanunlarda sıralanmıştır. Sosyal sorunlarla mücadele de en çok sorumluluk belediyelere yüklenmekte bu da belediyeler açısından yeni bir kavramı *sosyal belediyecilik* kavramını gündeme getirmekte dolayısıyla yoksulluk gibi pek çok sorunun belediyelerdeki mücadele aracı sosyal belediyecilik olmaktadır.

Çalışmanın devamında sosyal belediyeciliğin ne olduğu, işlevleri ve Türkiye’de sosyal belediyeciliğin yerine alt başlıklar halinde değinilecektir.

8.1. Sosyal Belediyecilik

Sosyal belediyecilik, mahalli idareye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adaleti güçlendirmeye yönelik olarak mahalli idarelere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir (Akdoğan 2002’den aktaran: Öz ve Yıldırım, 2009: 457).

Sosyal belediyecilik, belediyelere sadece klasik belediye fonksiyonları yüklemenin ötesinde onları sosyal sorunların çözümünden de sorumlu tutmaktadır. Sosyal devletin yetersiz kaldığı durumlarda, sosyal belediyecilik anlayışı devreye girerek sosyal sorunların azaltılmasında ve çözüme kavuşturulmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

Sosyal belediyeciliğin dört temel işlevi vardır. Bunlar:

Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon: Sosyalleşme kişinin aile, okul, mesleki örgütler gibi içinde yer aldığı sosyal kurumların ve yaşadığı kültürel ortamın kendisinden beklediği şekilde davranmayı ve diğer bireylerle uyum içinde yaşamayı öğrenme sürecini ifade eder. Belediyelerin bu alandaki işlevleri tamamlayıcı niteliktedir. Belediyeler koydukları kurallarla ve bu kurallara aykırı davranışlara uyguladıkları çeşitli yaptırımlarla bireye (hemşehriye) sosyal beklentilere uygun davranış, kural ve değerler aşılama anlamında sosyal kontrol mekanizması olarak işlev görmektedirler (Akdoğan 2006'dan aktaran: Pektaş, 2010: 14).

Toplumu Yönlendirme: Belediyeler tüketici danışma merkezi ve benzeri hizmet birimleri aracılığıyla sosyal kesimlere yönelik olarak danışmanlık hizmeti vermekte, belli konularda yönlendirmekte, sorunlarını nasıl ve hangi kurumlarla çözebilecekleri konusunda kendilerine yardımcı olmaktadır (Berkün, 2017: 586).

Yardım Etme ve Gözetme (Sosyal Yardım): Belediyeler, beldelerindeki fakir ve muhtaç insanları kolaylıkla tespit edebilmekte, onların sosyo-ekonomik durumlarını izleyebilmekte, asgari yaşam sınırında olanlara gıda, odun-kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi, tekerlekli sandalye vb. yardımlarla destek olmaktadır (Berkün, 2017: 586).

Yatırım Yapma (Tesisler Kurma): Belediyeler halkın geçim sıkıntısını bütünüyle gidermeye yönelik köklü tedbirler alamamakla beraber, geçim koşullarını kolaylaştırıcı birtakım hizmetleri de yürütmektedirler. Tanzim satış mağazaları, ekme fabrikaları, aşevleri, sığınma evleri, sağlık ocakları, mahalle kütüphaneleri bu nitelikteki hizmet yatırımlarını örneklemektedir (Akdoğan 2006'dan aktaran: Pektaş, 2010: 14).

8.2. Türkiye'de Kentsel Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Yeri

Türkiye'de 1950'lerin ortalarında artmaya başlayan kentleşme süreci, 1960'larda hızlanmış ve göç neticesinde nüfusa doyum noktasına gelen kentlerde altyapı gibi sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Ortaya çıkan bu sorunlar yerel yönetimlerden beklentileri arttırmıştır. Böyle bir ortamda 1990'lı yıllardan itibaren sosyal belediyecilik anlayışı önem kazanmaya başlamıştır. Başlarda büyükşehirlerde görev ve sorumlulukların artmasıyla kendini hissettiren bu anlayış zamanla yetenekli bir takım yöneticilerin gündemi haline gelmiş, sosyal belediyecilik uygulamaları yerel kanunlarda daha fazla yer almaya başlamıştır. Günümüze baktığımız zaman belediyeler tarafından çıkartılan stratejik planlarda sosyal hedef ve projelerin olmasını sosyal belediyeciliğin bir parçası olarak görmek mümkündür. Gerek yerel mevzuatlarda olsun gerek stratejik planlarda olsun önemli vurgulanan konulardan birisi yoksulluk ve yoksul kesimler olmuştur.

Türkiye'de uygulanan sosyal belediyecilik faaliyetlerinin hukuki çerçevesini, 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu oluşturmaktadır. Ancak bir yerel yönetim birimi olan İl Özel İdaresi mevzuatı da sosyal politikalara ilişkin düzenlemeler

çermektedir. Bu nedenle 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'na da çalışma kapsamında yer verilmiştir (Berkün, 2017; 588).

Yoksul kesime yönelik olarak stratejik planlarda birtakım plan ve projeler belirlenmiş yerel kanunlarda mahalli idarelere bir takım görevler yüklenmiştir (Öz ve Yıldırım, 2009: 459).

2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu sosyal politika alanında belediyelere geniş yetkiler tanımış, hatta sosyal belediyeciliği zorunlu hale getirmiştir. Belediye hizmetlerinin sunulmasındaki ilkelerden biri olan "hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, düşük ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır" ilkesinin, bu kanunun sosyal politikalara olan duyarlılığının temel göstergesidir (Berkün, 2017: 588). Yine bu kanunun hemşehri hukukunu düzenlediği 13. maddesinde; herkesin ikamet ettiği beldenin hemşehrisi olduğundan yola çıkarak, hemşehrilerin belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları olduğuna, fakat yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulmasının zorunlu olduğuna dikkat çekilmektedir (Öz ve Yıldırım, 2009: 459-460).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda sosyal belediyecilik hizmetlerine yönelik hükümler 7(v), 18 (m) ve 24(j) maddelerinde yer almaktadır. Bu maddelerle, büyükşehir belediyelerine ve başkanlarına birtakım görevler yüklenmektedir. Örneğin 7. maddenin v bendinde, "sağlık merkezleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapmak" Büyükşehir Belediyelerinin görevleri arasında sayılmıştır (Berkün, 2017: 590).

Yine bunların dışında;

- 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu belediye başkanlarına "bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanma" yetkisi vermiştir.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu aynı yetkiyi valiye vermiştir.
- 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediyenin, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda büyükşehir belediyesinin ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nda il özel idaresinin giderleri arasında "dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizlere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar" sayılmıştır (Öz ve Yıldırım, 2009: 459).

Genel olarak toparlayacak olursak belediyelerin yoksullara yönelik olarak en çok yaptıkları hizmetler;

- Yoksul ve kimsesizlere yönelik, gezici olarak ta faaliyet gösterebilen aşevleri,
- Yoksul, muhtaç ve kimsesizlere gıda, temizlik maddesi, yakacak ve ekmek gibi sosyal yardımlar yapmak, toplu nikâh ve toplu sünnet törenleri de düzenlemek,
- Sağlık alanında da genel sağlık taramaları ve evde bakım hizmetleri gibi çeşitli hizmetler sunmak.

SONUÇ

Dünya geneline bakıldığında zaman yoksulluk kavramının tek bir tanımının olmadığını ve dünya kentleri arasında yoksulluk oranlarının farklılaştığı görülmektedir. Yoksulluk her ne kadar ekonomik temelli bir kavram olarak görülse de yoksulluğu tetikleyen sosyo-kültürel unsurlarda vardır. Türkiye açısından bakıldığında zaman Türkiye'deki yoksulluğun en temel nedeninin gelir adaletsizliği, göç ve işsizlik olduğunu söyleyebiliriz. Yoksulluk kente indirildiğinde zaman bu unsurların yanına, etnik, sosyal ve kültürel unsurlar da eklendiğinde hem yoksul hem de kente uyum sorunu yaşadığı için sosyal dışlanmaya maruz kalan kesimlerin olduğu görülmektedir. Bu durum bizi yeni bir yoksulluk tanımına; *kentsel yoksulluk* kavramına götürmektedir.

Çanakkale, Türkiye genelinin yoksulluk oranlarına bakıldığında yoksulluk oranı az olan kentlerden birisidir. Çanakkale Belediyesi'nin yoksullukla mücadelede başarılı denilebilecek uygulamalarının olduğunu söyleyebiliriz (Sosyal Market, Halk Kart, duş ve çamaşır hizmetleri vb.). Ancak bu uygulamaların en önemlisi, yoksulluğun coğrafi alanlara göre dağılımının belirlenmesi olarak tanımlanan Yoksulluk Haritası'nın çıkartılmasıdır. Çünkü yoksullukla mücadele edebilmek için nereden başlanacağını ya da nereye daha fazla yardım götürülmesi gerektiğinin bilinmesi, mücadelede etkinlik ve verimliliğin sağlanabilmesi açısından oldukça önemlidir.

Bu bağlamda Çanakkale Belediyesi tarafından özel ortaklıkla hazırlanan haritada, Çanakkale'deki kentsel yoksulluk oranlarına bakıldığında en yoksul mahallenin Fevzipaşa Mahallesi olduğu görülmektedir. Sosyal bir belediye olan Çanakkale Belediyesi'nin, Fevzi Paşa Mahallesi'ne sosyal yardımlar (okul yardımı, gıda yardımı, halk kart vb.) yaptığı belediye ile yapılan görüşmeler sonucunda tespit edilmiştir. Ancak sosyal yardımlardan dışında çalışmayan kesime yönelik istihdam yaratılması gerekmektedir.

Roman Çocukları için Yaz Okulu, Fevzipaşa Sosyal Yaşam Evleri gibi projeler ise büyük küçük tüm mahallelinin sosyo-kültürel yönden kendini geliştirmesi için gerçekleştirilmiş projelerdir. Buna karşın Belediye, mahallelinin altyapı sorununa net bir çözüm bulabilmiş değildir. Yıllardır gündemde olan kentsel dönüşüm konusunda nihai bir sonucu varılamamıştır.

Çoğunluğu Romanlardan oluşan mahallelinin, kentin en işlek ve merkezi yerinde oturuyor olması ve şehre ayak uyduramamış olmaları, oturdukları mahallenin fiziki durumu nedeniyle buldukları bölgeden çıkartılmak istenmekte yani bir nevi sosyal dışlanmaya maruz bırakılmakta ve bu da mahallelinin tepkisine yol açmaktadır. Mahalleli buldukları bölgeden belirli nedenlerle dolayı ayrılmak istememektedir. Bu sorunun çözümüne yönelik olarak mahallelinin de görüş ve istekleri doğrultusunda Yerinde Kentsel Dönüşüm uygulamasına başvurulabilir.

KAYNAKÇA

- Aktan C.C. ve Vural İ.Y. (2002), “Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar Ve Ölçüm Yöntemleri”, Yoksullukla Mücadele Stratejileri, Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayınları, 2002, s.1.
- Berkün, S. (2017). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı, *E-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, 9, (7), s. 588-590.
- Bıçkı, D. (2005). Kentsel Yoksulluğun Yapısal Faktörlerle Analizi: Ekonomik Ve Politik Yapının Yeniden Örgütlenmesi: Karşılaştırmalı Bir Analiz, “İş, Güç” *Endüstri İlişkileri Ve İnsan Kaynakları Dergisi*, Cilt:7 Sayı:1, s. 107-116.
- Bölgesel Gelişme Ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü (2013). İllerin Ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı, s. 50.
- Çanakkale Belediyesi (2017), “Kültür Ve Sosyal İşler Müdürlüğü Çalışanı Öykü Kayıtaz İle Söyleşi.15.05.2017 ve 17.05.2017.
- Çanakkale Belediyesi (2009), “Kent Eylem Planı”, Çanakkale, 2009
- Çanakkale Belediyesi Stratejik Plan 2006-2010, s.74.
- Çanakkale Belediyesi Stratejik Plan 2010-2014, s.45.
- Çanakkale Belediyesi Stratejik Plan 2015-2019, s.61-62.
- Çanakkale Kent Konseyi (2012). Çanakkale Fevzipaşa Mahallesi Kentsel İyileştirme Projesi Özet Rapor, *Çanakkale Kent Konseyi Yayınları*, Sayı:30, s. 6-15.
- Dama, N. (2017). Dünya Yoksullukla Mücadele Günü’nün 25. Yılında Türkiye’nin Yoksulluk Karnesi, *Seta Perspektif*, Sayı: 182, s. 2-6.
- Demir, Ö. ve Acar, M. (1992). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, İstanbul: Ağaç Yayıncılık.
- Dündar, Ö. (2011). Türkiye’de Kentsel Yoksulluk Sorunu Açısından Sosyal Belediyeciliğin Önemi, *Mediterranean Journal of Humanites*, Cilt: I/2, s. 117-126.
- Ensari, S. (2010). Tük’ın Yoksulluk Analizleri Üzerinde, Maliye Finans Yazıları, Sayı: 87, s. 9.
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*, Ankara: İmge Yayınları.
- Küçük M. (2014). Kent Yoksulluğu Ve Evsizlik: İstanbul-Zeytinburnu Spor Kompleksi Barınma Evi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Sakarya.
- Öz Cihan S., Yıldırım S. (2009). Türkiye’de Kentsel Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Rolü, *Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu, Akdeniz Üniversitesi*. 457-460.
- Özpınar E., Koyuncu, E. (2016). Türkiye’de İnsani Gelişmişlik İller Arasında Nasıl Farklılaşıyor? 81 İl İçin İnsani Gelişmişlik Endeksi, *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (Tepav)*, s. 1-3.
- Pektaş, E. K. (2010). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Ve Temel Sorunlar, *Akademik İncelemeler Dergisi* Cilt:5 Sayı:1, s. 14
- Songür, N. (2015). Türk Kamu Yönetiminde Stratejik Planlama Ve Uygulamalara İlişkin Genel Bir Değerlendirme, *Strategic Public Management Journal*, No:1 s. 56.
- Timurçin, Ç. (2010). *Yoksullukla Mücadele İçin Katılımcı Stratejik Planlama Çanakkale Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tireli, M. (2009). Küreselleşme Ve Yoksulluk: Birleşmiş Milletler (Undp) Ve Dünya Bankası Göstergeleri Işığında Bir Analiz. (Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi). *T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Genel Müdürlüğü*, Ankara.
- Uysal A. B., Okumuş, G., Sakarya İ. (2012). Bir Mahalleyi Anlamak, *Çanakkale Kent Konseyi Yayınları*, Sayı:31, Çanakkale, s. 37-59.

Yılmaz, E., Çiftçi, S. (2011). Kentlerin Ortaya Çıkışı Ve Sosyo-Politik Açından Türkiye’de Kentleşme Dönemleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 35, s. 254.

Çevrimiçi Bağlantılar:

Çanakkale Belediyesi, “Sosyal Market”, Çevrimiçi Bağlantı:

<http://www.canakkale.bel.tr/icerik/2036/sosyal-market/>, Erişim Tarihi: 21.05.2018.

Çanakkale Belediyesi, “Destek Kart Uygulaması”, Çevrimiçi Bağlantı:

<http://www.canakkale.bel.tr/icerik/3904/destek-kart-17-uygulamasi/>, Erişim Tarihi: 21.05.2018.

Çanakkale Belediyesi “Duş ve Çamaşır Merkezi” Çevrimiçi Bağlantı:

<https://www.canakkale.bel.tr/sayfa/icerik/0/0/1137/350>, Erişim Tarihi: 21.05.2018.

Çanakkale Valiliği, “TUİK Verileri”, Çevrimiçi Bağlantı: <http://www.canakkale.gov.tr/dosyalar-ve-veriler-yatirim-ve-istatistik>, Erişim Tarihi: 10.02.2020

Deha 20 “TUİK’in Eğitim İstatistiklerine Göre Okuma Yazma Oranı”, Çevrimiçi Bağlantı:

<http://www.deha20.com/haberler/detay/tuik-in-egitim-istatistiklerine-gore-denizli-nin-okuma-yazma-orani-yuzde-98-6-11-06-2019-12-37-59>, Erişim Tarihi: 10.02.2020

İNSAMER, “Küresel Adaletsizlik Dünya Yoksulluk ve Eşitsizlik Raporu”, Çevrimiçi Bağlantı:https://insamer.com/tr/kuresel-adaletsizlik-dunya-yoksulluk-ve-esitsizlik-raporu-2018_1682.html, Erişim Tarihi: 19.08.2019.

Nüfusu.com, “Çanakkale Nüfusu”, Çevrimiçi Bağlantı: <https://www.nufusu.com/il/canakkale-nufusu>, Erişim Tarihi: 10.02.2020

TDK, “Yoksul Kavramı Tanımı”, Çevrimiçi Bağlantı: <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 10.02.2020

TUİK, “Yolsullukla İlgili Tanımlar”, Çevrimiçi Bağlantı:

http://www.tuik.gov.tr/MicroVeri/GYKA_2011/turkce/metaveri/tanim/yoksullukla-ilgili-taniimler/index.html, Erişim Tarihi: 27.05.2018.

UNDP, “Türkiye İnsani Gelişme Endeksi’nde 71. Oldu”, Çevrimiçi Bağlantı:

<http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/pressreleases/2017/03/turkey-ranks-71st-by-human-development-index.html>, Erişim Tarihi: 27.05.2018.

Wikipedia, “Türkiye'nin İBBS'si” Çevrimiçi Bağlantı:

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27nin_%C4%B0BBS%27si, Erişim Tarihi: 10.02.2020

Yerelyönetim.net, “Yerel Yönetim Nedir?”, Çevrimiçi Bağlantı: <http://www.yerelyonetim.net/yerel-yonetim-nedir/123/>, Erişim Tarihi: 27.05.2018.